

РЕЦЕНЗІЇ ТА АНАТОЦІЇ

**Edwards John. Language And Identity.
Key Topics In Sociolinguistics. – Cambridge:
Cambridge University Press, 2009. – 324 P.**

Монографія Джона Едвардза «Мова та ідентичність» належить до серії «Основні проблеми соціолінгвістики» (*Key Topics in Sociolinguistics*), що виходить під загальною редакцією Rajend Mesthrie. У межах цієї серії побачило світ уже 7 видань: *Politeness* (автор Richard J. Watts); *Language Policy* (автор Bernard Spolsky); *Discourse* (автор Jan Blommaert); *Analyzing Sociolinguistic Variation* (автор Sali A. Tagliamonte); *Language and Ethnicity* (автор Carmen Fought); *Style* (автор Nikolas Coupland); *World Englishes* (автори Rajend Mesthrie та Rakesh M. Bhatt).

Дж. Едвардз аналізує зв'язок між мовою та самовизначенням, мовою та встановленням ідентичності, вписуванням себе у щось символічне (наприклад, у групу, мову, корпорацію тощо). Дослідник наголошує на тому, що надмірна популярність поняття *ідентичність* призводить до знецінення його значення та збіднення його лексичної наповненості.

Монографія має чітку структуру, складається з 11 розділів (Розділ 1. *Introduction*; Розділ 2. *Identity, the individual and the group*; Розділ 3. *Identifying ourselves*; Розділ 4. *Language, dialect and identity*; Розділ 5. *Dialect and identity: beyond standard and nonstandard*; Розділ 6. *Language, religion and identity*; Розділ 7. *Language, gender and identity*; Розділ 8. *Ethnicity and nationalism*; Розділ 9. *Assessments of nationalism*; Розділ 10. *Language and nationalism*; Розділ 11. *Language planning and language ecology*), термінологічного словника (понад 40 ключових для заданої тематики понять), списку використаних джерел та алфавітного покажчика. Позитивним є те, що наприкінці кожного розділу подано проблемні питання (*Study Questions*) та літературу для подальшого читання з теми (*Further Reading*). До кожного із запропонованих джерел для прочитання автор подає обґрунтування важливості цієї додаткової інформації.

Той факт, що автор є професором із психології, позначився на викладі матеріалів роботи, оскільки Джон Едвардз більше замислюється над соціопсихологічним контекстом чи впливом на мову: пропонує більше акцентувати увагу на символній функції мови, ніж на комунікативній, стверджує, що без урахування соціального та політичного аспектів дослідження маркувальної функції мови буде марним. Мовознавцям ця робота буде цікава тим, що в ній можна знайти нетипові для лінгвіста підходи до потрактування певних явищ. Зокрема, автор наголошує на неправомірності визнання діалекту субмовою (с. 73–75), полемізує щодо можливості існування аксіологічного лінгвістичного ставлення до тієї чи іншої мови (с. 84), неправильності вживання термінів *занепад* мови чи *засмічення* мови, аналізує появу та вплив релігії на функціонування мов (с. 99–125), трактує новий напрям *екологія мови* як упереджене ставлення до форм існування мови.

Що відбувається сьогодні з людиною, котра перебуває в перманентних пошуках власної ідентичності? Вона загубилась і шукає сама себе. Традиція, якій сучасна людина себе приписує, постійно змінюється, постає ілюзією, а ідентичність реформується й перетворюється в різних дискурсах і спільнотах, поза якими вона просто не існує.

Окрім того, помітною є пов'язаність «проблеми ідентичності» із глобалізацією. З одного боку, спостерігається постійне поширення механізму глобалізації, а з іншого – процес фрагментації ідентичностей і формування культуралістської та релятивістської ідеологій, які супроводжують цю фрагментацію. Такий, на перший погляд, спротив глобалізації, як встановлення ідентичності, насправді є другим боком медалі: пошук ідентичності – побічний продукт глобалізації, її законне породження й природний супутник, який аж ніяк їй не заважає, а, навпаки, тільки сприяє. Абстрактна гомогенність глобалізації та вимоги ідентичності – віддзеркалення одне одного, вони неможливі один без одного. Усі починають шукати своє коріння, простежують історію своєї сім'ї, а ностальгічні подорожі в пошуках власної ідентичності стали масовим захопленням. Відтоді і донині ці пошуки тривають.

Українському читачеві праця Дж. Едвардза «*Мова та ідентичність*» пропонує нові методи аналізу соціомовних фактів та цікаву тематику досліджуваних проблем.

Монографія прислужиться науковцям, викладачам і студентам гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів, усім, хто цікавиться неодноразовою розуміння ідентичності та її мовним виявом.

Вікторія Ригованова

Рецензія надійшла до редколегії 01.11.2010